

කාන්තාරකරණය වැළැක්වීමේ හා නිවහන පිටුදැකීම

ජාත්‍යන්තර දිනය - ජූනි 17

**“ප්‍රතිස්ථාපනය තුළින් නිරෝගීවත්
භවියක් ගොඩනගා.”**

**භූමි සම්පත් අංශය
පරිසර අමාත්‍යාංශය**

“ප්‍රතිස්ථාපනය තුළින් නිරෝගීවත් භූමියක් ගොඩනගා”

භූමි සම්පත් අංශය
පරිසර අමාත්‍යාංශය
2021

“ප්‍රතිස්ථාපනය තුළින් නීරෝගීවත් භූමියක් ගොඩනගවු.”

“ප්‍රතිස්ථාපනය තුළින් නීරෝගීවත් භූමියක් ගොඩනගවු.”

ප්‍රකාශනය :

පරිසර අමාත්‍යාංශය

ප්‍රකාශන අයිතිය:

පරිසර අමාත්‍යාංශය, සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි@2021

ISBN අංකය: 978-624-5817-20-7

සැකසුම :

කසුන් අතුකෝරල (සංවර්ධන නිලධාරී) භූමි සම්පත් අංශය, පරිසර අමාත්‍යාංශය
සුභානි ගුණතිලක (උපාධිධාරී පුහුණු) භූමි සම්පත් අංශය, පරිසර අමාත්‍යාංශය
මුමාෂා වීරවංශ (උපාධිධාරී පුහුණු) භූමි සම්පත් අංශය, පරිසර අමාත්‍යාංශය

සමායෝජනය :

එන්.ඩී. වික්‍රමාරච්චි (අධ්‍යක්ෂ) භූමි සම්පත් අංශය, පරිසර අමාත්‍යාංශය

ප්‍රති මස 17 වන දිනට යෙදෙන අන්තර්ජාතික කාන්තාරකරණය වැළැක්වීම හා නියඟය පිටුදැකීමේ දිනයට සමගාමීව පරිසර අමාත්‍යාංශයේ භූමි සම්පත් අංශය විසින් මුද්‍රණය කරන ලදී.

කාන්තාරකරණය පිටු දැකීමේ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය 1994 ජුනි මස 17 දින ප්‍රංශයේ පැරිස් නුවරදී සම්මත කර ගන්නා ලද අතර එම දිනය සිහිපත් කිරීම සඳහා සෑම වසරකම ජුනි 17 දින කාන්තාරකරණය වැළැක්වීම හා නියඟයේ ආදිනව පිටු දැකීමේ ජාත්‍යන්තර දිනය, ලෙස එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය විසින් නම් කරන ලදී. සෑම වසරකම ජුනි 17 වන දිනට යෙදෙන එක්සත් ජාතීන්ගේ කාන්තාරකරණය වැළැක්වීමේ හා නියඟයේ ආදිනව පිටු දැකීමේ ජාත්‍යන්තර දිනය විවිධ තේමාවන් ඔස්සේ සමරනු ලබන අතර මෙම දිනයට සමගාමීව ලොව පුරා රටවල් විවිධ සැමරුම් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි.

2021 වසරේ එක්සත් ජාතීන්ගේ කාන්තාරකරණය වැළැක්වීමේ හා නියඟයේ ආදිනව පිටු දැකීමේ ජාත්‍යන්තර දිනයේ තේමාව වන්නේ, ප්‍රතිස්ථාපනය, භූමිය, යථාවත්කරණය (Restoration' Land' Recovery) යන්නයි. මෙම තේමාව යටතේ මෙම වසරේ මූලික අවධානය යොමු කරනු ලබන්නේ භායනසට ලක්වූ භූමීන් සුවදායී භූමීන් බවට පත්කිරීම කෙරෙහි ය. භායනසට ලක්වූ භූමි ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම තුලින් ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම, නව රැකියා උත්පාදනය, ආදායම ඉහළ යාම සහ ආහාර සුරක්ෂිතතාවය ඉහළ නැංවීම සිදුවේ. තවද, එය ජෛව විවිධත්වය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට උපකාර වන අතර වායුගෝලීය කාබන් තිර කිරීමටත්, දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීමටත් උපකාරී වේ. ඒ තුලින් දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම අවම කරන අතර කොවිඩ් - 19 වසංගත තත්ත්වය නිසා ඇති වූ හරිත යථාවත්කරණය (Green Recovery) ශක්තිමත් කරනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වේ.

Desertification & Drought Day 17 JUNE 2021

Restoration. Land. Recovery.
We build back better with healthy land

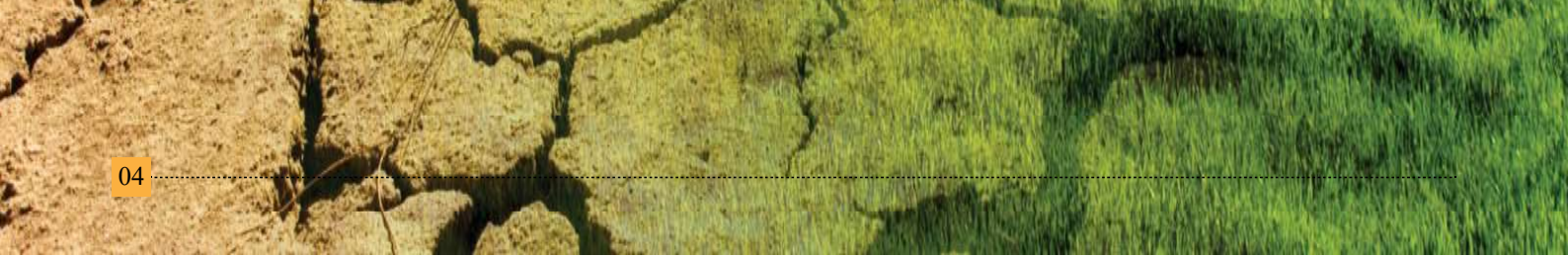
02

කාන්තාරකරණය හැර ගැන්වීමේ ප්‍රවණතාවයන්

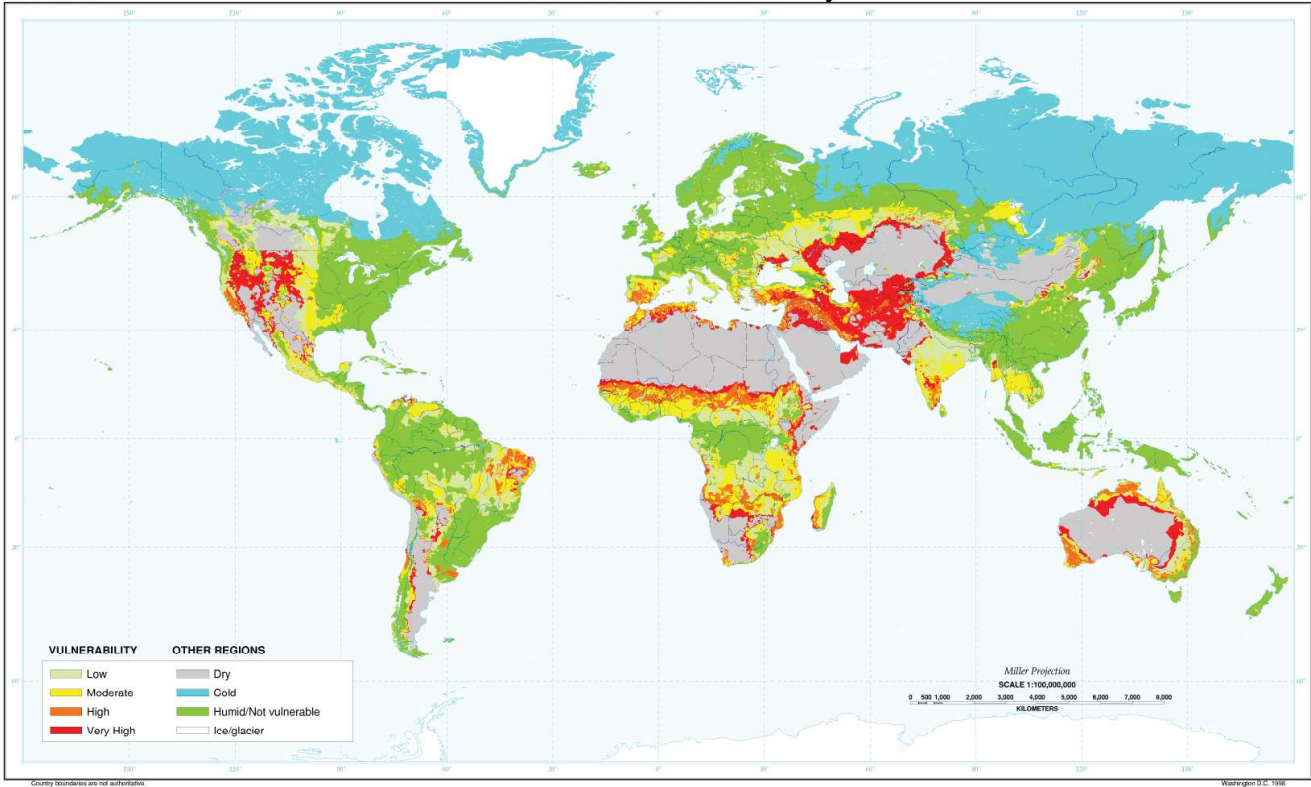
කාන්තාරකරණය වර්තමාන ලෝකයේ තවත් එක් ප්‍රබල පාරිසරික ගැටලුවක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. කාන්තාරකරණය යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන්නේ ලෝකයේ කාන්තාර නොවන වගාබිම් ඇතුළු වෙනත් බිම් කාන්තාර බවට පත්වීමේ ක්‍රියාවලියයි. ඒ අනුව, “ශුෂ්ක හා අර්ධ ශුෂ්ක ප්‍රදේශවල කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා යොදාගනු ලැබූ භූමිය, වගාකල නොහැකි තත්වයට පත්වීම” කාන්තාරකරණය ලෙස සරලව අර්ථ දැක්විය හැකිය.

වික්සත් ජාතීන්ගේ පාරිසරික හා සංවර්ධනය පිළිබඳ ජගත් කොමිසමේ ගණන් බැලීම් වලට අනුව කාන්තාර ලෙසට ස්ථිර ලෙසම පිරිහී ඇති භූමිය වාර්ෂිකව හෙක්ටයාර් මිලියන 6 බැගින් වර්ධනය වේ. කාන්තාර ලෝකයේ බොහෝ ප්‍රදේශයන්හිම පාහේ ව්‍යාප්තව ඇති නමුත් ඉතාම විනාශකාරී තත්වයකට පත්වී ඇත්තේ අප්‍රිකාව, ආසියාව හා ලතින් ඇමරිකානු රටවල විශේෂ බිම් ආශ්‍රිතවයි.

කාන්තාරකරණය කෙතරම් දුරුණු තත්වයකට පත්වී තිබේදැයි, ලෝකයේ සමස්ථ ගොඩබිම් ප්‍රමාණයෙන් 1/3 ක් පමණ කාන්තාරකරණයට ගොදුරු වී ඇත. මෙම තත්වය ලෝක ජනගහනයෙන් මිලියන 850ක ට පමණ බලපා ඇත. කෙසේ වෙතත් කාන්තාරකරණය පැතිරුණු ප්‍රධාන ප්‍රදේශය ලෙස අප්‍රිකාවේ, සාහෙල්, කලාපය දැක්විය හැකිය. එය ප්‍රධාන වශයෙන්ම මානව කටයුතු හේතුවෙන් සිදුවන කාන්තාරකරණයක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත.

Desertification Vulnerability

සිතියම 01 - ලෝකයේ රටවල් කාන්තාරකරණයට ලක්වීමේ ප්‍රවණතාවය

කාන්තාරකරණය ස්වභාවික හා මානුෂීය සාධකවල සාමූහික ඵ්ලාබද්ධතාවයක ප්‍රතිඵලයකි. ඒ සඳහා බලපාන සෘජු සාධක කීපයකි. එනම්,

- ගෝලීය උණුසුම් වීම / නියඟය.
- තෘණ භූමිවල ප්‍රමාණය ඉක්මවා සතුන් ඇති කිරීම.
- වගා බිම්වල ප්‍රමාණය ඉක්මවා වගා කිරීම.
- දුර්වල ඉඩම් කළමනාකරණය හා නුසුදුසු වගාකුම අනුගමනය කිරීම.
- වන විනාශය.
- ආන්තික බිම් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම.
- අධික ජන ගහණ සහත්වය.
- දරිද්‍රතාවය.
- වෙනත් සමාජ හා ආර්ථික තත්ත්වයන්.

ගෝලීය වශයෙන් සිදුවන වායුගෝලීය තාපවත්වීම හා නියඟය කාන්තාරකරණය සඳහා හේතුවන සාධක අතුරින් ප්‍රධාන ස්ථානයක් ගනී. ඉහත දැක්වූ සාධක නිසා ඉතියෝපියාව, මාලි, නයිගර්, වැඩි හා සුඩානය වැනි ප්‍රදේශ දෙසට සහරා කාන්තාරය ව්‍යාප්ත වීමට පටන්ගෙන තිබේ. මේ ආකාරයට සහරා කාන්තාරය වාර්ෂිකව උතුරු හා දකුණු දිශා වලට හෙක්ටයාර් 100,000 ක් පමණ පැතිරී යන බවට ඇස්තමේන්තු කර තිබේ.

ඇතැම් රාජ්‍යයන්හි ප්‍රතිපත්තිද කාන්තාරකරණයට බලපායි. උදාහරණ ලෙස බ්‍රසීලයේ, ඇමසෝනියා මෙනෙයුම, යටතේ ඇමසන් වනාන්තර ප්‍රදේශයේ වනාන්තර බිම් විශාල ලෙස විලිපෙහෙළි කිරීම සිදුව ඇත. පාංශු බාදන ගැටලුව ලෝකයේ සෑම රටකම පාහේ පොදු තත්වයකි. 1970 දශකයේ අග භාගය වන විට ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ කෘෂිකාර්මික බිම් වලින් 1/3ට පමණ මෙම ගැටලුව අදාල විය.

03

කාන්තාරකරණය ගැනුණු බැරපතක් ඇති පාර්ශ්වක හා සමාජිකයන්ගේ බලපෑම

වික්සන් ජාතීන්ගේ කාන්තාරකරණය වැළැක්වීමේ හා නියමයේ ආදිනව පිටු දැකීමේ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය (United Nations Convention to Combat Desertification) විසින් හිකුත් කරන ලද “Desertification (The invisible frontline)” නම් ලිපියේ “කාන්තාරකරණය” ගෝලීය පරිමාණයෙන් ප්‍රජාවන් අස්ථාවර කරන හිතැති, අදාශ්‍යමාන අර්බුදයකි. යනුවෙන් සඳහන් කර ඇත.

මිහිතලය මත ඉතා සීඝ්‍රයෙන් සිදුවන ඉඩම් හානිය හේතුවෙන් ඇති වී ඇති බරපතල හා සංකීර්ණ ගැටළු පිළිබඳව තවදුරටත් පැහැදිලි කරමින් එහි සඳහන් වන්නේ මෙසේ සීඝ්‍රයෙන් හානිය වන ගොඩබිම් පරිසරය තුළ මිලියන 2,000 ක පමණ ජනතාවක් වෙසෙන බවයි. එමෙන්ම ලොව වගා කරන ලද ඉඩම් වලින් 44% ක් පමණ, පශු සම්පත් වලින් 50% ක් පමණ ද මෙසේ හානිය වන ගොඩබිම් පද්ධතියට අයත් වේ. හානියට පත්වෙමින් පවතින මෙම තුම් මගින් යැපෙන ජීවය සංඛ්‍යාත්මකව ගත්කල ඉතා ඉහළ අගයක් ගන්නා බව මින් පැහැදිලි වේ. එහි අර්ථය වන්නේ කාන්තාරකරණයේ

බලපෑම් අතිශයින්ම බරපතල විය හැකි බව සහ ඉන් මිනිසාට පමණක් නොව සමස්ථ පෘථිවි තලයේම සමබරතාවය සඳහා මුළුමනින්ම බලපෑම් එල්ල කළ හැකි බවයි. කාන්තාරකරණයේ ඇතිවන අහිතකර බලපෑම් පහත පරිදි ගොනු කල හැක.

- 1) වෘක්ෂලතාදිය හානිවීම හෝ විනාශ වීම
- 2) පස හිසරු වීම
- 3) පාංශු බාදනය ඉහළ යාම
- 4) ස්වාභාවික විපත් වලට ගොදුරු වීමේ සම්භාවිතාව ඉහළ යාම
- 5) පානීය ජල ප්‍රභවයන් දූෂණය වීම
- 6) සාගතය, දුර්ද්‍රතාවය සහ සමාජ ගැටුම් ඇතිවීම
- 7) ජනගහන සමූහ ලෙස වෙනත් ප්‍රදේශ වලට සංක්‍රමණය වීම
- 8) ශිෂ්ටාචාරවල වේදිකාසික බිඳවැටීම්වලට හේතු වීම
- 9) ජීවී විශේෂ වඳවී යාම.

04

කාන්තාරකරණය පිටුදැකීම සඳහා ගත හැකි ගැටලු හා ගැටලු යුග්‍යතා

භූමි සම්පත පිලිබඳව ජනතන්තර අවධානය එක්තැන් කළ ප්‍රධාන අවස්ථාවක් ලෙස 1992 වසරේ රයෝ ද ජෙනීරෝ නුවර පැවති මිහිතල සමුළුව සුවිශේෂ වේ. එහිදී කාන්තාරකරණය හා / හෝ දැඩි නියඟයෙන් පීඩාවට පත් රාජ්‍යයන්ගේ නියඟය සමනයකොට කාන්තාරකරණය පිටුදැකීමත්, සම්මුතියට පාර්ශව වූ රාජ්‍යයන් ගේ අධි-ශුෂ්ක හා අර්ධ ශුෂ්ක, විශලී උප ආර්ද්‍ර ප්‍රදේශයන්හි භූමි භාගනය වළක්වා ගැනීමත් ඉලක්ක කර ගනිමින් එක්සත් ජාතීන්ගේ කාන්තාරකරණය වැළැක්වීමේ හා නියඟයේ ආදිතව පිටු දැකීමේ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය (United Nations Convention to Combat Desertification) අන්තර්ජාතික ජගත් ප්‍රජාව විසින් සම්මත කරගන්නා ලදී.

තව දුරටත් 2012 වසරේ ජුනි මස 20-22 ඔක්තෝබර් රයෝද ජැනේරෝ නගරයේ පැවති රයෝ +20 සමුළුව හෙවත් තිරසර සංවර්ධනය පිලිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ සමුළුව (United Nations Conference on Sustainable Development -UNCSD) තුළින් ද කාන්තාරකරණය වැළැක්වීම හා එහි ආදිතව පිලිබඳ විශේෂ අවධානය යොමුවිය. ශ්‍රී ලංකාවේ කාන්තාරකරණ බිම් දැක්වීමට නොලැබුනද, අප රට 1998 වසරේදී මෙම සම්මුතියේ පාර්ශවකරුවෙකු බවට පත්වූයේ විවිධ හේතු සාධක නිසා සිදුවන භූමි භාගනය නැතහොත් භූමියේ ඵලදායිතාවය අඩුවීම කෙරෙහි මෙම සම්මුතිය මඟින් දැක්වෙන ලබන අවධානය නිසාය. මෙම අන්තර්ජාතික සම්මුතියේ ජාතික කේන්ද්‍රස්ථානය ලෙස “පරිසර අමාත්‍යාංශය” ක්‍රියාකරයි. ඒ අනුව, මෙම සම්මුතියේ වගකීම් හා බැඳෙමින් භූමි සම්පත හා සම්බන්ධ සියළුම පාර්ශවකාර ආයතන සමඟ එක්ව පහත වැඩසටහන් ක්‍රියාවට නංවා ඇත.

- 2015 - 2024 දක්වා දස අවුරුදු සැලැස්මක් අනුව ක්‍රියාත්මක වන පරිදි භූමි භාගනය පාලනය පිලිබඳ ජාතික ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් (National Action Plan for Combating Land Degradation in Sri Lanka (2015-2024) - NAP) සකස් කර වියට අදාළ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- තිරසර සංවර්ධන ඉලක්කයන් හා අනුගත වෙමින් වියට අදාළව භූමි භාගන නිශේධන (Land Degradation Neutrality Target Setting Programme - LDN) ඉලක්කයන් ජාතික වශයෙන් හඳුනාගෙන ප්‍රකාශයට පත් කිරීම හා එම ඉලක්කයන් මුදුන්පත් කර ගැනීමේ කටයුතු අදාළ හවුල්කාර පාර්ශවයන් සමඟ සිදු කිරීම.

05

ශ්‍රී ලංකාව කාන්තාරකරණයට ලක්වන්න පවතින බවක්ද...??

ඉන්දියන් සාගරයෙහි සමකාසන්නයෙහි පිහිටි ශ්‍රී ලංකාව සුවිශේෂී තු විෂමතා ලක්ෂණ රාශියකින් අනූන වූ රටකි. වර්ෂය පුරාවටම සූර්යාලෝකය නොඅඩුව ලැබෙන අතර සංවහන, මෝසම් සහ වාසුලි යන ක්‍රමයන්ගෙන් වර්ෂාව ලැබේ. අරීය ජල වහන රටාවකින් මධ්‍යම කඳුකරයේ සිට රටේ සිව් දිගම ගංඟා සක්‍රීය වීම නිසා ජල අවශ්‍යතාවය සම්පූර්ණ වෙයි. නමුත් වර්තමානයේදී අනාගත ශ්‍රී ලංකාව නියඟයේ මට්ටමින් ඔබ්බට ගොස් කාන්තාරීකරණයේ ලක්ෂණ පිළිබිඹු කරනු ඇතැයි සමාජ කතිකාවතක් නිර්මාණය වී ඇත.

මෙරට නිර්මාණය වෙමින් පවතින කාන්තාරීකරණයේ යම් යම් ලක්ෂණ පිළිබඳව 1980 වර්ෂයේ ප්‍රකාශිත, Perception of Desertification, කෘතියෙහි ලිපියක් ඉදිරිපත් කරමින් ආචාර්ය වීම්.යූ.ඒ. තෙන්නකෝන් මහතා තොරතුරු ඉදිපත් කරයි. වනම් අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ යම් යම් ප්‍රදේශ වීකී ලක්ෂණ පෙන්නුම් කරන බව එහි වැඩි දුරටත් සඳහන් වේ.

ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානයේ දත්ත වාර්තාවලට අනුව 2020 වසරේ අප්‍රේල් මස 16 දින වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ දිස්ත්‍රික්ක 21 ක, 266,707 ක් පමණ වූ ජනතාව නියඟයේ බලපෑමට ලක්වී ඇත. (Gov't of Sri Lanka 15 Apr 2020). එම ප්‍රමාණය 2020 මැයි 10 වන විටදී පළාත් 08 ක දිස්ත්‍රික්ක 14 ක 301,707 ඉක්මවා යන ජනතාවකට නියඟයට මුණ දීමට සිදුවී ඇත. පානීය ජලය දිවයිනේ පළාත් 06 ක් වන සබරගමුව, මධ්‍යම, බස්නාහිර, වයඹ, උතුරු මැද හා නැගෙනහිර පළාත්වලට සැපයීම කරන ලදී. (Gov't of Sri Lanka 02 May 2020). එම වසරේ මැයි මස 10 වන විට දිවයිනේ පළාත් 08 කට අයත් දිස්ත්‍රික්ක 14 ක 312,000 ක් පමණ ජනතාව නියඟයෙන් පීඩාවට පත් වී ඇත.

කාන්තාරකරණයට හේතු වශයෙන් දේශගුණික හා මානව සාධක ද ඇතුළුව බොහොමයක් කරුණු බලපාන බව හඳුනාගෙන ඇත. කාන්තාරකරණය පිළිබඳ ගැටලුවට විසඳුම් වන්නේ සංරක්ෂණවාදී කෘෂිකාර්මික හා පශු සම්පත් භාවිතයන් ඇතුළත් තිරසාර සංවර්ධනයක් ළඟා කර ගැනීමයි. මෙයට අමතරව ගෝලීය පරිසර දූෂණය අවම කිරීම සහ ස්වාභාවික සම්පත් තිරසර ලෙස භාවිතා කිරීම ද කළ යුතුය.

06

කාන්තාරීකරණය වළක්වා ගැනීමට ආව කළ හැකි දේ

01. පවතින වන ගහනය ආරක්ෂා කිරීම හා වන වැස්ම වැඩි කිරීමට කටයුතු කිරීම.

මෙරට දළ වශයෙන් හෙක්ටයාර මිලියන 1.95 (29.7%ක් පමණ) වූ ස්වභාවික වනාන්තර භූමි ප්‍රමාණයක් පවතී (Forest Cover Assessment in Sri Lanka, 2012) මෙම වනාන්තර රට තුළ පවතින විවිධ භූ ලක්ෂණ, දේශගුණ තත්ත්වයන් සහ පාංශු සාධක මත විවිධ වූ වනාන්තර වර්ග රට තුළ නිර්මාණය වී ඇත. මෙම වනාන්තර වර්ගවලටම ආවේණික වූ ශාක සහ සත්ත්ව විශේෂ සංයුතියක් වහි බැඳුණු ආවේණික ලක්ෂණ වලින් සමන්විත වන අතර, මෙම වනාන්තර ආරක්ෂා කිරීම තුළින් ජෛව විවිධත්වය, ජල සුරක්ෂිතතාවය, පාංශු සුරක්ෂිතතාවය සහ ඒ හා බැඳුණු ජීවනෝපායන් සුරක්ෂිත කරගැනීමට හැකිවනු ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික වර්ධනය සමඟ වර්තමානය වන විට මෙරට පවතින ස්වභාවික වන ගහණය හෙක්ටයාර මිලියන 1.95 කට පමණ (29.7% ට පමණ) සීමාවී ඇත (Forest Cover Assessment in Sri Lanka, 2012). ඒ සඳහා වනාන්තර අනවසර ලෙස අල්ලාගැනීම, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය, කෘෂිකාර්මික කටයුතු ප්‍රධාන හේතු සාධක වී ඇත. මෙම තත්ත්වය මගහරවා ගැනීම සඳහා නැවත වන වගා ව්‍යාපෘති සඳහා දායකවීම, පාංශු බාදනය වන ස්ථාන හඳුනාගෙන සුදුසු ශාක රෝපණය කිරීම, රැක් රෝපණය පිළිබඳ දැනුවත්වීම සහ දැනුවත් කිරීමට අපට දායක විය හැක.

02. පාංශු බාදනයන්ට ප්‍රතිරෝධයන් යෙදීම.

පස යනු අප සොබාදහමෙන් ලද අපූරු දායාදයකි. පස ඝන, ද්‍රව, වායු යන කොටස්වලින් සමන්විත වන අතර මිලි මීටර කිහිපයකින් යුත් පසක් නිර්මාණය වීම සඳහා වසර දහස් ගණනක කාලයක් ගත වේ. මිනිසාට අත්‍යවශ්‍ය වටිනා සම්පතක් වන මෙම පාංශු සම්පත භාගයන් වීම වර්තමානයේදී හඳුනා ගත හැකි ප්‍රබල පාරිසරික ගැටලුවකි. පාංශු භාගයන් සඳහා මූලික හේතුව වන්නේ පාංශු බාදනයයි. බාහිර සාධකවල බලපෑමෙන් පස් අංශු පාංශු දේහයෙන් ඉවත්වී, වෙන්වූ පස් අංශු ප්‍රවාහනය හා වෙනත් ස්ථානයක තැන්පත් වීම පාංශු බාදනයේදී සිදුවේ.

වර්ෂාපතන ක්‍රීඩතාවය, භූමියේ ජලවහන රටා, භූමියේ බෑවුම් ස්වභාවය, වෘක්ෂලතා ආදියෙන් තොර භූමි ප්‍රදේශ, ජලයෙන් හා සුළඟින් සිදුවන බාදනය වැනි ස්වාභාවික හේතු මෙන්ම බෑවුම් ප්‍රදේශ කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීම, සුදුසු පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම භාවිතා නොකිරීම, බෑවුම් ප්‍රදේශවල හිචාස මාර්ග වැනි සංවර්ධන කටයුතු සිදු කිරීම, කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා වනාන්තර වළි කිරීම සහ ස්වාභාවික ජල මාර්ග ගොඩ කිරීම වැනි මානව ක්‍රියාකාරකම් පාංශු බාදනයට හේතු වෙයි

පාංශු බාදනය අවම කිරීම සඳහා බෑවුම් ප්‍රදේශවල සුදුසු ශාක වර්ග වගා කිරීම (සැවැන්දරා, උණ, අරුණදේවී, ගිනි තණ වැනි ශාක වලින් විහිදෙන තන්තු මුල් වලින් පාංශු බාදනය අවම වෙයි) පොළව පිටතට නිරාවරණය නොවන පරිදි සුදුසු ශාක වගා කිරීම, වර්ෂා ජලය පොළව මතුපිටට වේගයෙන් පතිත වීම වැළැක්වීම සඳහා අතු බෙදී යන ශාක රෝපණය කිරීම, පොළව මතුපිට කාණු පද්ධති වැඩි දියුණු කිරීම හා කඳුකර පෙදෙස්වල ඉදි කිරීම් සැලසුම් සහතික යෝග්‍ය පරිදි සිදු කිරීමෙන් පාංශු බාදනය වළක්වා ගත හැකිය.

03. පරිසර හිතකාමී කෘෂිකාර්මික කටයුතු වල නිරත වීම

පස හා ජලය ආරක්ෂා කර ගනිමින් දේශගුණික හා කලගුණික තත්ත්වයන්ට අනුගතවන පරිදි රසායනික යෙදවුම් භාවිතයෙන් තොරව සිදු කරන කෘෂිකර්මාන්තය පරිසර හිතකාමී කෘෂිකර්මාන්තය ලෙස සරලව අර්ථ දැක්විය හැක. පස හා ජලය සංරක්ෂණය හොඳින් සිදු වන පරිදි යෙදවුම් ප්‍රතිචක්‍රීකරණ ක්‍රියාවලිය මගින් පස හායනය අවම කිරීමටත් පසේ සාරවත් භාවය ආරක්ෂා කිරීමටත්, ජල මූලයන් ආරක්ෂා කිරීමටත් මෙමගින් හැකියාව ලැබේ.

තවද, දේශගුණික විපර්යාසයන්ට අනුකූල වීමටත්, හරිතාගාර වායු විමෝචණය අවම කිරීමටත් පරිසර හිතකාමී කෘෂිකර්මාන්තය දායක වෙයි. මෙහිදී, වගාවේ සකස් කිරීමේ සිට වගාව තෝරා ගැනීම, පැල සිටුවීම, පොහොර යෙදීම, ජලය සැපයීම, වල් මර්ධනය, අස්වැන්න නෙලීම, ගබඩා කිරීම ආදිය සඳහා දේශීය පාරම්පරික දැනුම භාවිතය, නවෝත්පාදක භාවිතය සිදු කළ හැක.

04. ජලධරයන් අධික ලෙස පරහරණය කිරීම හා දූෂණය වැළැක්වීම

ජලය පෘථිවි පෘෂ්ඨයෙන් 71% ක් පමණ වසා පැතිර පවතී. පෘථිවිය මත විය බොහෝ ලෙසින් සාගර සහ අනෙකුත් විසල් ජල තලයන්හිද, ජලයෙන් 1.6% ක් පමණ පොළොව අභ්‍යන්තරයෙහි ජලධරයන් හි සහ 0.001% ක් පමණ වාතයෙහි වාෂ්ප, වළාකුළු (සහ හා දුටු ජල අංශු වාතයෙහි අවලම්බනය වීමෙන් තැනෙයි) වර්ෂාපතනය ලෙස පවතී. සාගරයන් තු තල ජලයෙන් 97% ක් පමණ දරන අතර ග්ලැසියරයන් හා ධ්‍රැවීය අයිස් වැස්ම 2.4% ක් පමණ ද, අනෙකුත් ගොඩබිම් තුනල ජල ධාරකයන් වන ගංගාවන්, විල් හා පොකුණු තවත් 0.6% ක් පමණ දරති. (<https://si.wikipedia.org/wiki>). ජීවින්ගේ පරිභෝජනය සඳහා පෘථිවි තලයේ ඉතිරිව ඇත්තේ සීමිත වූ ජල ප්‍රමාණයක් බව මෙහිදී වටහා ගත හැකිය. මෙසේ සීමිත වූ ජල සම්පත මානව ක්‍රියාකාරකම් රාශියක ප්‍රතිඵල නිසාවෙන් දූෂිත භාවයට පත්ව ඇති අතරම ක්ෂය වෙමින් පවතී.

ජල සම්පත සුරැකීමට කල හැකි දේ බොහෝය. ඒ අතර ජල පෝෂක ප්‍රදේශවල වන වැස්ම වැඩි කිරීමට කටයුතු කිරීම, කර්මාන්ත අපද්‍රව්‍ය ප්‍රතිචක්‍රීකරණය කිරීම හා කළමනාකරණය කිරීම, කෘෂිකර්මාන්තයේදී පළිබෝධ රසායනික ද්‍රව්‍ය ජලයට බැහැර නොකර විකල්ප භාවිතය, පොලීතීන්, ප්ලාස්ටික් වැනි නොදිරන අපද්‍රව්‍ය ජලයට බැහැර කිරීමෙන් වැළකීම හා ඒවා ප්‍රතිචක්‍රීකරණයට යොමු කිරීම, වර්ෂා ජලය රඳවා ගැනීම සඳහා වැසි ජල ටැංකි යොදා ගැනීම හා වැව් පද්ධතීන් වැඩි දියුණු කිරීම මඟින් ජලය දූෂණය වීම මෙන්ම පවතින ජල සංචිතය ආරක්ෂා කරගැනීමට හැකියාව ලැබේ.

05. පරිසර හිතකාමී නිෂ්පාදන භාවිතයට නැඹුරු වීම

මිනිසාගේ වැදිනෙදා අවශ්‍යතාවයන් මෙන්ම කාර්යයන් පහසු කර ගැනීම උදෙසා නවීන තාක්ෂණික මෙවලම් භාවිතා කරනු ලබයි. නමුත් මෙකී නිෂ්පාදනයන් බොහොමයක් හිසාවෙන් පරිසරයට ප්‍රබල තර්ජනයක් ඇති වී තිබේ. ගෝලීය අර්බුදයක් බවට පත්ව ඇති පොලිතින්, ප්ලාස්ටික් ගැටලුව හිසාවෙන් පස, වාතය, ජලය යනාදී පරිසර පද්ධතීන්ට බලපෑම් වැරදිව ඇති අන්දම නිරීක්ෂණය කළ හැකිය. මෙම නිෂ්පාදන ජල මූලාශ්‍රවලට ව්‍යාධි වීම හිසා ජලජ ජීවීන්ගේ පැවැත්මට බාධා වීම හා ජල දූෂණය සිදුවේ. පසට ව්‍යාධි වීමෙන් හිසරු පසක් නිර්මාණය වීම හිසා කෘෂිකාර්මික කටයුතු වලට යෝග්‍ය නොවූ භූමියක් නිර්මාණය වේ. මේ ද්‍රව්‍ය දහනය හේතුවෙන්ද වායු දූෂණය ඇතුළු ගැටලු ගණනාවක්ම පැන නැගී ඇත. දැනටමත් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය මගින් ෂැෂේ පැකට් නිෂ්පාදන තහනම් කිරීමට පියවර ගෙන ඇති අතර එය පාරිසරික වශයෙන් වැදගත් කාර්යයකි.

වාහන භාවිතාව හිසා සිදුවන ඉන්ධන දහනය තුළින් වායුගෝලය වෙත කාබන් මොනොක්සයිඩ්, සල්ෆර් ඩයොක්සයිඩ් හා නයිට්‍රජන් ඩයොක්සයිඩ් වැනි අහිතකර වායූන් හිදුනස් වේ. එය ජීවීන්ගේ පැවැත්මට තර්ජනයක් වන අතර අම්ල වැසි ඇති වීම හා ඕසෝන් වියනේ ආරක්ෂාවටද බාධා ඇති කරනු ලබයි. දියුණු රටවල මේ වන විට ඉන්ධන භාවිතය වෙනුවට විකල්පයක් ලෙස විද්‍යුත් ශක්තියෙන් ක්‍රියාත්මක වන වාහන භාවිතා කිරීමට පියවර ගෙන ඇත.

භූමි සම්පත් අංශය
පරිසර අමාත්‍යාංශය